

NOTA van verbetering in het Eindverslag van de Commissie van Rapporteurs over het ontwerp van wet tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek omtrent de erfopvolging. (19)

De woorden „en dus tenzij de belangen en aanspraken van hen, die ook deel uitmaakten van het gezin van den erflater zich daartegen verzetten”, voorkomende in den tweeden zin van de voorlaatste alinea van par. 1, worden gelezen:

„en dus voor zoover de belangen en aanspraken van hen, die ook deel uitmaakten van het gezin van den erflater zich daartegen niet verzetten”.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot wijziging der Lager- onderwijswet 1920. (201)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

§ 1. Algemeene beschouwingen.

Gaarne betuigt ondergeteekende zijn dank voor de woorden van waardeering, die door vele leden ten aanzien van zijn werk werden geuit.

Het doet hem leed het niet eens te kunnen zijn met die andere leden, welke zich er in afkeurenden zin over uitspraken, dat er eene gedachtenwisseling tusschen enkele tot de rechterzijde behorende leden der Tweede Kamer en hem tijdens de behandeling van dit ontwerp hierover heeft plaats gehad. Hij is namelijk van oordeel, dat het niet alleen zijn plicht is toegankelijk te zijn voor samenspreking over zaken, die zijn departement betreffen, met leden der Staten-Generaal, die zulks wenschen, onverschillig tot welke staatkundige partij zij behooren, maar dat zulk eene samenspreking ook bevordelijk kan zijn voor eene veelzijdige en onpartijdige behandeling van zaken. Alleen moet het initiatief daartoe niet van hem uitgaan, hetgeen dan ook in het gewraakte geval niet geschiedde, en mogen over en weer geen bindende afspraken worden gemaakt.

Niet weinig verwonderd is ondergeteekende over de teleurstelling van vele leden, dat thans geen wetsvoorstel werd ingediend tot principiële herziening der Lager-onderwijswet. Want ten eerste was er door hem geen enkele aanwijzing in die richting gedaan, en ten andere kon hij daartoe niet overgaan, omdat hem op dit oogenblik geen stelsel bekend is, dat in de plaats zou kunnen treden van dat, hetwelk aan de wet van 1920 ten grondslag ligt. Ook de opmerking, dat het „Gewijzigd Unie-Rapport” als leidraad voor eene principiële wijziging zou kunnen worden genomen, brengt hem niet verder, omdat de schetsmatige denkbeelden, daarin ontwikkeld, tot heden niet in bijzonderheden zijn uitgewerkt, en hunne uitvoerbaarheid niet is gebleken. Daarbij komt, dat het niet in de lijn der pacificatie zou liggen, wanneer ondergeteekende, zonder voorafgaand overleg met verschillende staatkundige groepen, de denkbeelden van eene enkele tot leidraad van eene principiële wijziging koos. In verband met een en ander heeft ondergeteekende zich dan ook in de Tweede Kamer op het standpunt geplaatst, dat zij, die de wet principiële willen zien gewijzigd, moeten beginnen hunne denkbeelden nader in wettelijken vorm uit te werken en aan de practijk te toetsen. Eerst dan zal het oogenblik gekomen zijn voor de mogelijke benoeming eener commissie met de opdracht te overwegen of, met behoud van de pacificatie op het gebied van het lager onderwijs, een principiële ander stelsel aan de Lager-onderwijs-

wet ten grondslag kan gelegd worden. Zoover zijn wij echter op dit oogenblik nog niet.

Wél meent ondergeteekende echter te mogen opmerken, dat tot motiveering van de stelling, dat de Lager-onderwijswet eene fout is geweest, gronden worden aangevoerd, die niet overtuigend zijn. Zóó heeft de dusgenaamde te hooge opvoering der onderwijzersalarissen, vooral ten plattenlande, niets te maken met de Lager-onderwijswet. Zóó heeft de concentratie van het schooltoezicht juist de omslachtigheid verhinderd en mag niet worden vergeten, dat de meerdere duurte daarvan haar oorzaak vindt in het algemeen afgekeurde stelsel van onbezoldigde schoolopzieners. Zóó heeft de klacht over de te hooge examen-eischen thans alleen theoretische beteekenis, omdat de daarmede samenhangende verbeterde opleiding nog niet is ingevoerd. Ook is de stelling, dat de schoolstrijd van de Staten-Generaal naar de gemeenteraden is overgebracht, in hare algemeenheid onjuist. Want tegenover het groot aantal gemeenten, waar in gemeen overleg van gemeente- en schoolbesturen de pacificatie behoorlijk en zonder moeite werd doorgevoerd, zijn de onderwijsconflicten in de gemeenteraden uitzonderingen. Eindelijk kan ondergeteekende niet toegeven, dat aan het bijzonder onderwijs, in tegenstelling met vroeger, zulke knellende banden zijn aangelegd, dat de vrijheid grootendeels zou zijn ingeboet. Indien dit werkelijk het geval ware, zouden ongetwijfeld niet alle partijen der rechterzijde zoowel in de Tweede als in de Eerste Kamer voor deze wet hebben gestemd.

Wanneer men doordrongen is van de noodzakelijkheid van bezuiniging op elk gebied — de opvatting, welke blijkens het Voorloopig Verslag het algemeene gevoelen der leden weergeeft — is er naar het den ondergeteekende voorkomt geen reden, hem er een verwijt van te maken — zooals verschillende leden doen — dat hij de bezuiniging op het onderwijs niet tot later heeft verschoven. Ook hij is overtuigd van de onvermijdelijkheid van bezuiniging op elk gebied, maar is er tevens van doordrongen, dat men alleen met het overwegen van plannen tot besparing deze laatste niet bereikt. Uitstel van het verwezenlijken van die plannen vergroot het deficit.

Evenmin kan hij zich dan ook vereenigen met de stelling van eenige leden, dat de Regeering eerst dan aan besnoeiing der uitgaven voor volksontwikkeling had mogen denken, nadat het verkrijgen eener sluitende begrooting mislukt zou zijn in weerwil van bezuiniging op andere takken van dienst. Niet alleen verwerpt de ondergeteekende deze stelling in haar algemeenheid, maar hij is ook niet overtuigd van de juistheid der daaraan vastgeknoopte meening, dat de uit het wetsontwerp voortvloeiende bezuinigingen verlagings van het peil van het onderwijs ten gevolge zullen hebben.

Het is waar, dat dit ontwerp een en ander terugneemt van wat de wet van 1920 gaf, doch het is niet vrij van overdrijving wanneer men beweert, dat daardoor het onderwijspeil zal dalen en daardoor de volksontwikkeling zal worden geschaad.

Om dezelfde reden kan naar het den ondergeteekende voorkomt niet staande gehouden worden, dat het ontwerp tegen de bedoeling der pacificatie indruischt. Als eenig motief voor die bewering wordt in het Voorloopig Verslag aangevoerd, dat vooraf op ander gebied had moeten worden bezuinigd. De kracht van dit argument ontgaat den ondergeteekende omdat, zooals hij reeds opmerkte, de Regeering voor de onvermijdelijke noodzakelijkheid staat op alle takken van dienst te bezuinigen, en zij niet verantwoord zou zijn, wanneer zij met het doorzetten op eenig onderdeel draalde, terwijl de plannen uitgewerkt zijn.

Volkomen juist is dan ook de in het Voorloopig Verslag opgenomen tegenspraak van bovenbedoeld verwijt en de daarbij gegeven voor de hand liggende verklaring van de indiening van het ontwerp.

Dat er in niet geringe mate overdrijving schuilt in de voornaamste grief tegen het ontwerp, de opvoering van het aantal leerlinge